

Kokkuvõte

Eesti Haridusfoorumil Narvas 17-18 novembril toimunud arutelu tulemustest ja ettepanekutest teemal

'Kogukonna ja kooli koostööst üleminekul eestikeelsele haridusele'

Eesti Haridusfoorum Narvas 17-18 novembril seadis oma eesmärgiks kaasa aitamise perede kaasamisele ning lapsevanemate ja koolide koostööle eestikeelsele haridusele üleminekul.

Foorumi ettevalmistamiseks läbi viidud küsitluse ning foorumil aset leidnud arutelude põhjal selgub, et eestikeelsele haridusele ülemineku suhtes on nii eestikeelsetes kui venekeelsetes peredes veel küllalt palju teadmatust ja murelikkust. Kuigi valmisolek üleminekuks eestikeelsele haridusele on venekeelses kogukonnas märgatavalt kasvanud, ollakse üldiselt mures koolide ja perede võimekuse suhtes seda planeeritud tempos edukalt läbi viia. Samas näitas foorum, et lastevanemad ja koolid on valmis koostööks ülemineku õnnestumise nimel.

Foorumil oli tunda lastevanemate ebapiisavat informeeritust ülemineku protsessist. Foorumist osalejad rõhutasid vajadust lastevanemate paremaks kursis hoidmiseks konkreetsetest sammudest, mida juba tehakse koolides ülemineku protsessi edukaks läbimiseks ja mida ta ise peab/saab tegema, et olla valmis lapse toetamiseks eestikeelsele õppele üleminekul. Oluliseks peeti eeskujude ja julgustust pakkuvate edulugude ning ülemineku raskusi ületada aitavate meetmete järjekindlat avalikkusele tutvustamist, samuti sooviti näha statistikat ülemineku edukuse kohta, sh selle kohta, kuidas venekeelsetel õpilastel eestikeelses õpikeskkonnas läheb.

Foorumil tõsteti esile vajadust arvesse võtta eesti- ja venekeelse koolikultuuri erinevusi ning võimalikke väärtuskonflikte kodude ootuste ja uueneva koolikeskkonna nõudmiste vahel. Sellega seotud pingete ennetamiseks ja ületamiseks on vajalik kooli õhkkonna avatus ja heatahtlikkus erineva emakeelega õpilaste ja vanemate suhtes, nende vahelise suhtluse arendamine nii koolis kui väljaspool seda. Kuna koolikultuuri loomine algab juhtkonnast, siis leiti, et laiendada tuleks ka koolijuhtide kontakte vanematega. Oluliseks peetakse vene ja eesti keelt valdavate tugiisikute olemasolu koolides, kes saaksid vajadusel olla kontaktisikud ka eesti keelt mitte valdavatele lastevanematele. Vanemate hirmu vähendamiseks tuleks luua tihe ja toimiv kommunikatsioonivõrgustik, teha selged kokkulepped vanemate kaasamise kohta kooliellu.

Nii eesti- kui venekeelsete vanemate põhimureks on õpetajate valmisolek toimetulekuks mitmekeelses klassis, sealhulgas eesti laste aineteadmiste taseme säilitamine ning muu emakeelega laste eesti keeles aineteadmiste omandamiseks vajalike õppemeetodite ja selleks puhuks kohandatud õppevahendite olemasolu. Erilist muret valmistab eestikeelse kooli valmisolek toime tulla vene emakeelega HEV laste probleemidega.

Eesti keeles alustavate klasside puhul soovitakse, et lastel oleks võimalik kooliülesandeid koju kaasa mitte anda ning ollakse huvitatud pikapäevarühmade või kogupäevakoolide tegevusest, kus oleks olemas ka abi keeleraskustest üle saamiseks kooliülesannete täitmisel.

Foorumil rõhutati kodupoelse toe olulisust ja leiti, et lapsevanema kohus on lapsele luua toetav kasvukeskkond. Vanemad peaksid kooli rohkem usaldama, õpilastes ei tohiks hirme tekitada, vaid tuleks selgitada ülemineku positiivset eesmärki. Samas on vajalik vanemaid julgustada ja motiveerida. Konkreetsete meetmetena perede paremaks kaasamiseks eestikeelsele haridusele ülemineku protsessi soovivad foorumist osavõtjad korraldada regulaarseid teabepäevi lastevanematele, õpetajate ja vanemate regulaarseid kohtumisi ja ühisüritusi, koolitusi lastevanematele eestikeelse õppe sisu ja meetodite ning eestikeelse koolikultuuriga tutvumiseks.

Vanemate kooliellu kaasamiseks kui ka eesti- ja venekeelsete perede suhtluse ja koostöö arendamiseks peeti kasulikuks lastevanemate võimalust koolitundidest osa saada (nt läbi veebi), osaleda laiendatud hoolekogus, mis annab aluse kogukondliku tunde tekkimisele, luua Lastevanemate Akadeemia ning mitteametlikus õhkkonnas korraldada kahekeelseid ühisüritusi. Olulisel kohal on ka keeleõppes saadud positiivsete kogemuste ja ka ebaõnnestumiste jagamine vanemate ringis.

Et lapsi eesti keele õppimisel motiveerida, tuleks lastele anda eduelamusi, kontaktide edendamiseks eesti õppekeelega kooliga luua sõpruskoole, keeleõppesse sisse viia rohkem praktilisi tegevusi, õppetegevust planeerides ja läbi viies tutvustada lastele võimalusi, mida eesti keele oskus neile annab. Koolikeskkond peaks igati keeleõpet toetama - nõ "rääkivad seinad". Toodi välja ka julgustava ning järjepideva õpetaja eeskuju ning eestikeelses kultuuriruumis orienteerumist soodustava koolikeskkonna olulisust.

Foorumis osalejad leidsid, et soovitatav oleks ka digitaalsete võimaluste kasutamine nii vanemate, õpilaste kui õpetajate eesti keele oskuse ja kasutamise arendamiseks ja kultuuridevaheliseks suhtluseks. Digitaalsed lahendused annavad võimaluse õppetegevusi visualiseerida, teha läbi virtuaalkeskonna koostööd/õppetööd teiste (sõprus)koolidega. Rõhutati ka digitaalsete õpikeskkondade suurt rolli keeleõppes, aga ka tõlkeprobleemide lahendamisel vanemate ja kooli suhtluses. Lisaks annavad digitaalsed õpikeskkonnad ajutist leevendust õpetajate puudusele. Selleks vajavad nii õpetajad kui vanemad aga lisakoolitusi.

Foorum rõhutas, et üleminek eestikeelsele haridusele ei piirdu aineõppega, vaid peab kujundama kõigis õpilastes pädevust osalemiseks eestikeelses kultuuriruumis. Oluline on luua täiendavad võimalused eesti kultuuri ja ajaloo tundmaõppimiseks venekeelsete ja muu emakeelega laste kui ka nende vanemate poolt ning samas toetada ja tunnustada vene ja teiste rahvusvähemuste emakeelse kultuuri tundmist. Et võidelda erinevate müütide ja eelarvamustega, tuleks õpilastele näidata kultuuride mitmekesisust, sealhulgas viia läbi projektõpet, kus õpilane tutvustab kaasõpilastele oma kodukultuuri ja traditsioone. See aitab eelkõige suurendada mõistmist ja empaatiat, kasvatada sallivust, sealt edasi loodetavasti vähendada ka koolikiusu. Leiti ka, et kultuuriõpe peab algama juba lasteaias.

Et soodustada erineva emakeelega õpilaste omavahelist suhtlust ja koostööd nii koolis ja väljaspool kooli, tuleks luua võimalus mentorluseks, lapselt lapsele õppimiseks, klassis koostada ühised klassiväärtused - kokkulepped, tunnustada edukat koostööd, kaasata muudest rahvustest õpilasi kodutütarde, skautide ja noorkotkaste tegevusse ning eestikeelsetesse huviringidesse ja kultuuriüritustesse. Võimalustena, kuidas suurendada venekeelsest keskkonnast pärit õpilastele võimalusi eestikeelses keskkonnas orienteerumiseks ja ühistegevustes osalemiseks nähti eestikeelsete vahetusperede ja

noortelaagrite korraldamist, kogukonnatunde tekitamist läbi ühisürituste organiseerimise, õpetajate ja õpilaste õpirännet. Ka vanematele tuleks korraldada arutelude õhtuid ja temaatilisi päevi.

Edukaks üleminekuks eestikeelsele haridusele on kõige tähtsam ressurss vanemate usaldus koolide suhtes ja vastastikku toetav koostöösuhe koolide ja perede vahel.

Eesti Haridusfoorumi pöördub lastevanemate, õpetajate ja haridusjuhtide poole üleskutsega teha kõik selleks, et üleminek eestikeelsele haridusele toimuks koolide ja perede ühistöös ning oleks turvaline ja innustav nii õpetajatele, õpilastele kui lastevanematele.

Hoolitsegem iga lapse ja tema pere koolirõõmu eest!